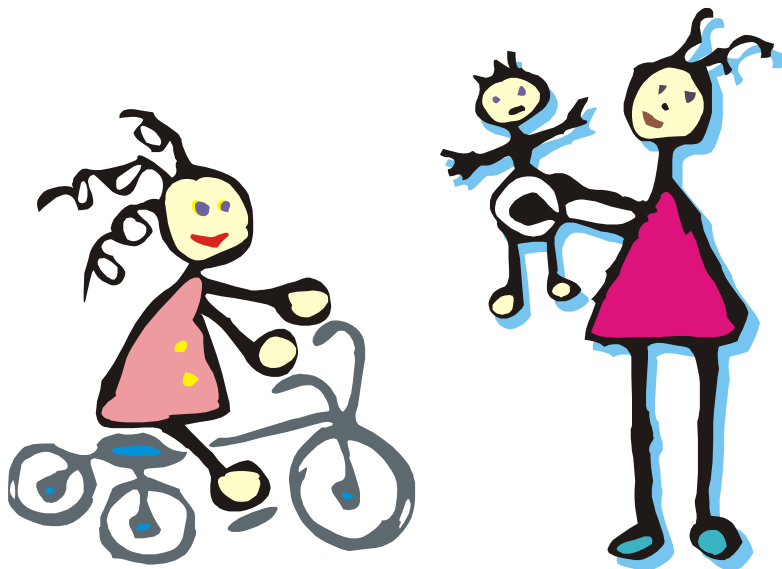

Varhaiskasvatussuunnitelma
Pääskyvuoren yksikkö

2014

PÄIVÄKOTI PEPPIINAN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

SISÄLTÖ

Johdanto

- 1 Päiväkoti Peppiinan erityispiirteet
- 2 Toiminta-ajatus ja arvot
- 3 Varhaiskasvatuksen toteuttaminen Peppiinassa
 - 3.1 Kasvatuspäämäärät
 - 3.2 Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus
 - 3.2.1 Lapselle ominainen tapa toimia
 - 3.2.1.1 Leikkiminen
 - 3.2.1.2 Liikkuminen
 - 3.2.1.3 Tutkiminen
 - 3.2.1.4 Taide ja kulttuuri
 - 3.2.1.5 Mielikuvitus ja luovuus
 - 3.2.2 Orientaatiot
 - 3.2.2.1 Matemaattinen orientaatio
 - 3.2.2.2 Kielellinen orientaatio
 - 3.2.2.3 Luonnontieteellinen orientaatio
 - 3.2.2.4 Historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio
 - 3.2.2.5 Esteettinen orientaatio
 - 3.2.2.6 Eettinen orientaatio
 - 3.2.2.7 Uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio
 - 3.2.2.8 Mediakasvatuksellinen orientaatio
 - 3.2.3 Toimintakulttuuri
 - 3.3 Varhaiskasvatusympäristö / toimintaympäristö
 - 3.4 Kasvattajayhteisön toimintaperiaatteet
- 4 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen arviointi
- 5 Erityistä tukea tarvitsevien lasten varhaiskasvatuksen järjestäminen Peppiinassa
- 6 Maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksen järjestäminen Peppiinassa
- 7 Lapsen ja perheen osallisuus, kasvatuskumppanuus
 - 7.1 Perheen osallisuus ja kasvatuskumppanuus
 - 7.2 Lapsen osallisuus
- 8 Alueellinen pedagoginen yhteistyö varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen välillä
- 9 Peppiinan turvallisuussuunnitelma
 - 9.1 Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi
 - 9.2 Turvallisuussäännöt ja turvallisuuteen ohjaaminen
 - 9.3 Toiminta ongelma- ja kriisitilanteissa

- 10 Toiminnan seuranta, arviointi ja kehittäminen
 - 10.1 Lapsen kehittymisen arviointi
 - 10.2 Aikuisen työn arviointi
 - 10.3 Päiväkodin toiminnan arviointi

11 LIITE: Turun varhaiskasvatussuunnitelma

JOHDANTO

Varhaiskasvatussuunnitelma toimii pohjana kaikelle päiväkodissamme tapahtuvalle toiminnalle, jota jokainen kasvattaja toteuttaa oman lapsiryhmänsä kehitystason, tarpeet ja toiveet huomioiden. Toiminnan suunnittelu on jatkuvaa ja elävää ja siksi arvioimme suunnitelmaa vuosittain ja teemme siihen tarvittavia muutoksia.

Päiväkotimme varhaiskasvatussuunnitelmaan sisältyy myös 6-vuotiaiden lasten esiopetus, josta on laadittu oma suunnitelma. Arvioimme ja muokkaamme esiopetussuunnitelmaa vuosittain tarpeen vaatiessa.

Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmiamme pohjana ovat valtakunnalliset ja Turun kaupungin vastaavat suunnitelmat. Yksikkökohtaisessa suunnitelmassa on avattu Peppiinan erityispiirteitä, arvoja ja käytäntöjä.

Vuosittain laaditaan ryhmäkohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat, joista ilmenee toiminnassa painottuvat konkreettiset asiat ja toiminnan kehittäminen kyseisenä vuonna.

1 PÄIVÄKOTI PEPIINAN ERITYISPIIRTEET

Päiväkoti Peppiina on kodinomainen yksityinen päiväkotikoti, joka sijaitsee Pääskyvuoren rauhallisella ja idyllisellä puutaloalueella. Tilat on remontoitu 60-luvun yksikerroksisesta liikerakennuksesta ja siinä kiinni olevasta 50-luvun 11/2-kerroksisesta omakotitalosta persoonallisiksi päiväkotitiloiksi.

Peppiinan lähiympäristössä olevat kaksi kallioista sekametsää antavat lapsille mahtavia elämyksiä ja opettavat kunnioittamaan ja suojelemaan luontoa. Metsä tarjoaa hyvät mahdollisuudet vapaalle leikille, seikkailulle ja omalle rauhalle. Päiväkodin välittömässä läheisyydessä sijaitseva pururata, Pääskyvuoren koulun liikuntasali ja palloilu- ja luistelukenttä, Tilhenkadun jalkapallo- ja luistelukenttä sekä liikuntatila Mukkanen Makkelin aktivoivat liikkumaan. Noin kilometrin säteellä päiväkodistamme ovat Pääskyvuoren koulu, kaupungin päiväkodit Kotkankatu ja Keltasirkunpolku sekä Varissuon kirkko, joiden kanssa teemme jonkin verran yhteistyötä. Vierailimme myös Lehmusvalkaman palvelutalossa, jolloin lapset saavat luontevasti kokemuksia vanhemmista sukupolvista. Lisäksi teemme runsaasti retkiä teattereihin, konsertteihin, kulttuurinähtävyyksiin ja luontoon.

Päiväkoti Peppiinan toiminta alkoi vuoden 2000 alussa, jolloin lapsia oli 20 ja henkilökuntaa 4. Tällä hetkellä Peppiinassa on hoito- ja kasvatustyöstä (lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat) vastaavaa henkilökuntaa 9, yksi oppisopimustyöntekijä, yksi laitosapulainen sekä päiväkodin johtaja. Lapsia on 53 neljässä eri lapsiryhmässä; 1-2 -vuotiaat Tiitiäiset, 3-4 -vuotiaat Peukaloiset, 5-vuotiaat Menninkäiset ja esikouluikäiset Päivänsäteet.

Pienet lapsiryhmät, ryhmien väljät fyysiset rajat ja koko henkilökunnan tutuus lapsille ja vanhemmille sekä kodinomaisuus antavat päiväkodillemme oma-

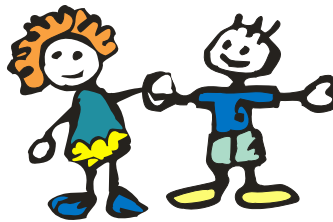
leimaisen kuvan. Toiminnassa pyrimme monipuolisuuteen ja elämyksellisyyteen, painottamatta mitään yksittäistä osa-aluetta muita enemmän. Peppiinan päiviä värittävät yhdessä tehdyt näytelmät ja teatteri, liikunta ja seikkailut, retket, kädentyöt, musiikki, sadut sekä ulkoilu, unohtamatta arkipäivän askareita ja leikkiä.

2 TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT

Päiväkoti Peppiina tarjoaa lapsille kodinomaisen, lämpimän ja läheisen päiväkotiympäristön, jossa lapsen yksilöllisyyttä arvostetaan ja hänen mielipiteensä otetaan huomioon. Oman persoonallisuuden ja positiivisen minä-kuvan kehittymisen ohella on tärkeää auttaa lasta kasvamaan ryhmän jäseneksi. Leikin ja toiminnan avulla lapsen sosiaaliset vuorovaikutustaidot kehittyvät, samalla hän oppii uusia asioita ja työstää jo oppimiaan ja kokemiaan asioita.

Turvallisessa ilmapiirissä kukkii luovuus ja jokaisen lapsen oma kasvu. Kehittymykseen tasapainoiseksi yksilöksi lapsi tarvitsee turvallisen, kiireettömän ja hyväksyvän ympäristön, jossa pysyvät ihmissuhteet ovat lämpimiä ja luonnollisia niin aikuisten kuin lastenkin kesken. Lapsi tarvitsee myös mahdollisuuden hiljaisuuteen, rauhalliseen oloon ja lepoon.

Päivittäisessä toiminnassa pyrimme tukemaan lapsen itsetuntoa, korostamme toisen kunnioittamista ja huomioonottamista sekä luonnon kunnioittamista. Lapselle annetaan mahdollisuus tutkia, yrittää, erehtyä ja korjata erehdyksiä. Jokaista lasta rohkaistaan etsimään omia näkemyksiä ja kehittämään niitä. Lisäksi pidämme tärkeänä oikeudenmukaisuutta ja rehellisyyttä. Tätä kaikkea toteutamme vanhempien kanssa yhteistyössä huomioiden perheiden ja lasten erilaisuus.

3 VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTTAMINEN PEPPIINASSA

3.1 KASVATUSPÄÄMÄÄRÄT

Peppiinassa on kolme tärkeää kasvatuspäämäärä; edistää lapsen henkilökohtaista hyvinvointia, lisätä lapsen itsenäisyyttä ja opettaa muiden hyväksymistä ja huomioonottamista. Nämä kasvatuspäämäärät luovat perustan kaikelle kasvatustyölle arjen konkreettisissa opetus-, kasvatus- ja hoitotilanteissa.

Lapsen henkilökohtaista hyvinvointia edistämme kunnioittamalla jokaista lasta yksilönä ja kehittämällä juuri hänen yksilöllisiä piirteitään. Annamme jokaiselle lapselle hellyyttä, rakkautta ja huomiota. Kuuntelemme lasta, huomioimme hänen kiinnostuksen kohteensa, luotamme häneen ja kohtelemme häntä oikeudenmukaisesti. Näin jokainen lapsi voi kehittyä omana ainutlaatuisena persoonallisuutenaan.

Lapsen oma itsenäisyys lisääntyy, kun hänelle annetaan mahdollisuus yrittää, erehtyä, korjata erehdyksiään, tehdä päätöksiä ja huomata päätösten seuraukset. Asetamme lapselle turvalliset ja selkeät rajat, joiden sisällä lapsen on helppo toimia. Näin lapsesta kasvaa itseensä luottava, vahva persoona, joka uskaltaa tehdä elämäänsä koskevia päätöksiä ja valintoja.

Lapsi oppii edistämään myös toisten hyvinvointia. Hän iloitsee ja nauttii yhdessäolosta, oppien samalla sosiaalisissa tilanteissa vaadittavia taitoja. Aikuisen omat asenteet ja positiivinen roolimalli auttavat lasta luomaan myönteisiä asenteita muita ihmisiä ja heidän kulttuurejaan kohtaan. Lapsi oppii hyväksymään erilaisuutta, kunnioittamaan muita ihmisiä ja heidän tekemisiään.

3.2 HOIDON, KASVATUKSEN JA OPETUKSEN KOKONAISUUS

Peppiinan varhaiskasvatuksessa hoito, kasvatusta ja opetus muodostavat tiiviin kokonaisuuden, jossa eri ulottuvuudet painottuvat eri tavoin eri-ikäisille lapsille. Lapsen päivähoitopäivän yhtenä tärkeänä osana ovat perushoitotilanteet. Ne muodostavat lapsen päivärutun perustan, johon nivoutuvat arkipäivän askareet, leikki sekä muut tärkeät kasvun ja oppimisen tilanteet. Toimintakauden alussa käydään läpi perushoidon toiminnat, niiden keskinäinen järjestys ja ajoittuminen päivään. Lapsi harjoittelee ja opettelee niitä aikuisen opastuksella. Perushoitotilanteissa on tärkeää lapsen iän sekä hänen yksilöllisten piirteitensä huomioiminen ja samalla lasta totutetaan toimimaan ryhmässä. Mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän hän tarvitsee aikuisen huolenpitoa. Päiväkodin aikuiset tekevät havaintoja lapsesta ja keskustelevat yhdessä lapsen vanhempien kanssa lapsen perushoittoon liittyvistä asioista.

Hyvä perushoitotilanne ei ole päiväkodissa mikään rutiinomainen, sisällyksetön tapahtuma, vaan se on osa lapsen kasvatusta ja opetusta ja se on aina tavoitteellista toimintaa. Turvallisuuden tunne rakentuu siitä, että päivähoitoon ja kodin menetelmät ovat samankaltaisia. Perushoitotilanne pyritään järjestämään mahdollisimman rauhalliseksi ja kiireettömäksi niin, että aikuinen voi toimia jokaiselle lapselle sopivalla yksilöllisellä tavalla. Ne ovat tärkeitä kasvatustilanteita ja ne pyritään toteuttamaan leikinomaisesti ja lämpimän ilmapiirin vallitessa.

Lapsen ja hänen kanssaan toimivan aikuisen vuorovaikutus on läheistä. Lapsi saa olla aikuisen sylissä ja hänen kanssaan keskustellaan. Perushoitotilanteissa pystytään tukemaan mm. lapsen tunne-elämän, motoristen taitojen, sosiaalisen kasvatuksen ja kielellisen kehityksen alueita.

Aluksi lapsi suoriutuu perushoitotilanteesta yhdessä aikuisen kanssa, myöhemmin aikuisen opastuksella ja aikuisen ohjeita kuunnellen ja lopuksi aivan itsenäisesti. Mahdollisesti myös vanhemmat lapset voivat auttaa pienempiään. Päiväkodin tärkeimpiä perushoitotilanteita ovat riisuminen, pukeminen, siisteystä huolehtiminen (WC:ssä käynnit, käsien ja kasvojen pesu), ulkoilu, ruokailu ja päivälepo.

3.2.1 LAPSELLE OMINAINEN TAPA TOIMIA

Edistääksemme lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä, meidän aikuisten tulee olla tietoisia lapsille mielekkäistä toimintatavoista. Lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen.

3.2.1.1 LEIKKIMINEN

Leikki tuo lapselle tyydytystä, mielihyvää ja iloa. Se luo tasapainon todellisuuden ja lapsen sisäisen maailman välille. Lapset leikkivät sitä, mitä he ovat jo oppineet tai ovat opettelemassa. Leikin, sadun ja mielikuvituksen maailma antaa eväitä luovuuteen, lapsen kielelliseen kehitykseen sekä vahvistaa ystävyyssuhteita, ryhmään kuuluvuuden tunnetta ja lapsen koko persoonallisuutta. Leikissä luodaan suhteita toisiin ihmisiin ja ympäristöön sekä opitaan uusia asioita kuvittelemalla ja toimimalla. Leikin avulla lapsi oppii sosiaalista kanssakäymistä, sääntöjä ja normeja. Leikki ja huumori helpottavat lasta myös vaikeiden asioiden ymmärtämisessä. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää hyödyntää lapsen halua leikkiä ja luoda lapselle hyvä leikkiympäristö, niin sisä- kuin ulkoleikkejä ajatellen.

Leikki jaottuu pedagogisesti luoviin leikkeihin ja sääntöleikkeihin. Luoville leikkeille on ominaista, että lapset määräävät teemasta ja sisällöstä, hahmottavat itse toiminnan ja jakavat roolit, solmivat keskinäiset suhteensa ja valitsevat leikkikaverin sekä leikkimateriaalin. Sääntöleikkejä ovat perinneleikit, liikunta- ja laululeikit sekä opetukselliset leikit ja pelit. Sääntöleikeissä pyritään tehtävän ratkaisemiseen ja toimintaa säätelevät etukäteen sovitut säännöt. Säännöillä on määritelty myös lasten keskinäiset suhteet ja leikkivälineistö. Leikki opitaan aikuisen välittömässä ohjauksessa tai toisilta lapsilta. Hyvän leikkiympäristön luominen vaatii aikuisilta herkkyyttä havainnoida lasten tarpeita ja kiinnostuksen kohteita.

Varaamme päivittäin aikaa, tilaa ja välineitä lapsen leikin toteuttamiselle ja sen loppuun viemiselle. Lapset saavat itse sopia leikkikavereistaan joko keskenään tai aikuisen avustamana. Lapsiryhmän tilat toimivat päivittäin leikkituloina ja lapset voivat jakautua leikkimään myös päiväkodin muihin tiloihin. Lapset suunnittelevat yhdessä heitä ohjaavien aikuisten kanssa lasten iästä, leikkimisen taidoista, leikin lajista ja muista tilanteista riippuen leikkien toteuttamisen. Kasvattajan tehtävä vaihtelee leikkiin osallistumisesta ulkopuoliseen havainnoimiseen. Leikillä on tärkeä sija kaikessa toiminnassamme.

3.2.1.2 LIKKUMINEN

Päivittäinen liikkuminen on lapselle luonnollinen tapa tutustua itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Liikkuessaan lapsi ajattelee, kokee iloa, ilmaisee tunteitaan ja oppii uutta.

Fyysisen kasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen kaikinpuolista hyvinvointia ja terveyttä sekä fyysisten ja motoristen taitojen ja kykyjen kehitystä. Liikunnan tarkoituksena on tukea lapsen yksilöllistä ja kokonaisvaltaista kehitystä hänen omista lähtökohdistaan käsin. Liikunta auttaa monien käsitteiden oppimista ja sen avulla voidaan tukea esim. kielen, musiikin ja matematiikan taitojen valmiuksien omaksumista.

Varhaiskasvatuksen liikunnassa ovat keskeisiä perusliikunnan lisäksi pelit ja leikit, mielikuva- ja satuliikunta sekä väline- ja telineliikunta. Yhteistoiminnalliset leikit ja pelit kehittävät sosiaalisia taitoja. Liikunta on myös itseilmaisun väline, joka antaa elämyksiä sekä tuottaa iloa ja virkistystä.

3.2.1.3 TUTKIMINEN

Tutkiessaan lapsi tyydyttää uteliaisuuttaan ja kokee osallisuutta ympärillään olevaan maailmaan ja yhteisöön. Hän voi yksin tai yhdessä muiden kanssa rauhassa kokeilla ja ihmetellen tutkia uusia asioita. Yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen kokemukset vahvistavat lapsen oppimisen iloa, omaa ajattelua, ongelmanratkaisua ja mielikuvitusta.

Lapsi tekee havaintoja, etsii ja löytää yhtäläisyyksiä ja eroja, kokeilee, tulkitsee ja selittää havaintojaan. Tutkiminen, seuranta ja erilaiset kokeilut aloitetaan lapsen lähiympäristöstä ja luonnosta: ihmisistä, eläimistä, kasveista, rakennuksista ja esineistä.

Eläimiä ja muuta luontoa tutkitaan, havainnoidaan, vertaillaan ja luokitellaan sekä asioille pyritään löytämään yläkäsitteitä.

Ihmisen ulkoisia ominaisuuksia lähestytään pohtimalla erilaisuutta ja yhtäläisyyttä. Lapsi oppii tunnistamaan ja hahmottamaan kehonosia. Omien kokeilujen kautta lapsi saa tietoa ja kokemuksia eri aisteista, joiden avulla lapsi saa tietoa kehostaan ja ympäristöstään.

3.2.1.4 TAIDE JA KULTTUURI

Taiteelliset peruskokemukset syntyvät musiikkia, kuvallista ilmaisua, tanssia, draamaa, kädentaitoja sekä lastenkirjallisuutta vaalivassa kasvuympäristössä. Taiteen avulla on helppo samaistua toisen ihmisen tilanteeseen. Taide herkistää vastaanottamaan ja havaitsemaan kauneutta ja herättää halun suojella sitä, mikä koetaan arvokkaana ja kauniina. Taide-elämykset vahvistavat emotionaalista ja esteettistä vastaanottoa kykyä ja empatiakykyä.

Taidekasvatusta tarvitaan, jotta ymmärtäisimme omaa kulttuuriamme kokonaisuutena. Taidekasvatus antaa kaikille välineitä itsensä ilmaisuun, kokemusten ja elämysten vastaanottamiseen. Taiteessa lapsella on mahdollisuus kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on mahdollista ja leikisti totta. Ei ole olemassa oikeaa tai väärää tapaa ilmaista itseään.

Toiminnassa huomioidaan kalenteri- ja juhlapyhät sekä hyödynnetään oman alueen kulttuuritarjontaa. Lasten kanssa osallistutaan erilaisiin tapahtumiin ja tehdään retkiä, esim. kirjastoon, teatteriin ja museoihin.

Kuvaamataito

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää johdattaa lapset kuvataiteen maailmaan sekä ympärillämme olevaan arjen kuvien maailmaan. Lapsen tekemisessä korostuu mielikuvitus, luovuus, kokeilu ja onnistumisen kokemukset. Jokainen lapsi kokee taiteen katselun ja siitä saadun elämyksen ja kokemuksen sekä omat tuotokset yksilöllisesti.

Kuvataiteen keinoin tuemme ja kehitämme paitsi lapsen hienomotorisia valmiuksia myös aistihavaintojen tekemistä.

Käsityö

Käsitöitä tekemällä lapsi harjoittelee ja oppii mitä moninaisimpia asioita; perustekniikoita, aistihavaintojen ja liikesuoritusten välisiä koordinaatiokykyjä, esteettisyyttä, luovuutta, mielihyvän tunteen saamista ja tuottamista. Hän voi käyttää luovuuttaan ja mielikuvitustaan toteuttaessaan suunnittelemansa työn eri materiaaleja, välineitä ja käsityötekniikoita käyttäen.

Musiikki

Musiikkikasvatuksen tehtävänä on kehittää kokonaisvaltaisesti lapsen aisti- ja havaintotoimintoja, motoriikkaa, sosiaalisuutta ja tunne-elämää. Lähtökohtana on kuuntelemisen taito. Rytmittäjän kehittäminen auttaa lasta monien muiden valmiuksien kehittämisessä.

Tavoitteenamme on monipuolisten musiikkielämysten tarjoaminen lapsille sekä herättää lapsen kiinnostus musiikkia kohtaan ja siitä nauttiminen.

Lapsi pääsee myös itse tutustumaan erilaisiin soittimiin ja harjoittelemaan niiden käyttöä.

Tutustutamme lapset perus-, sana- ja melodiarytmiin liikkuen, leikkien sekä soittaen keho- ja rytmisoittimia, tempoon, dynamiikkaan ja muihin musiikin ilmaisukeinoihin.

Ilmaisutaito

Ilmaisutaidon avulla voidaan auttaa lasta ymmärtämään ja aistimaan itseään sekä maailmaa, jossa lapsi elää. Sen avulla luodaan pohjaa lapsen itsetunnon ja itseluottamukselle. Samalla vahvistetaan mielikuvitusta, spontaaniutta ja

tekemisen iloa, vuorovaikutustaitoja, kehollista ja kielellistä ilmaisua ja äänenkäyttöä. Lasta rohkaistaan esiintymään sekä yksin että muiden lasten ja myös aikuisten kanssa, tutustumaan ja ottamaan kontaktia. Ilmaisutaito mahdollistaa myös improvisoinnin, fantasian käytön, tunteiden ilmaisun sekä eläytymisen.

3.2.1.5 MIELIKUVITUS JA LUOVUUS

Lapsen omaehtoista luovuutta ja mielikuvitusta tuetaan päiväkodissamme leikin ja taidekasvatuksen eri muotojen avulla.

Avoimessa, lasta kannustavassa ja monivaihteisessa ympäristössä lapsella on mahdollisuus monipuoliseen luovaan toimintaan. Luova toiminta on lapselta mielekästä ja motivoivaa. Hänellä on mahdollisuus ilmaista itseään ja tunteitaan monella eri tasolla, lapsi kartuttaa kokemuksiaan, oppii eläytymään ja käyttämään eri aistejaan sekä hallitsemaan tunteitaan.

Lapsen oman ryhmän me-henki, aikuisen esimerkki, kannustava ilmapiiri ja yhdessä tekeminen edesauttavat luovuuden ja mielikuvituksen esillepääsyä.

3.2.2 ORIENTAATIOT

3.2.2.1 MATEMAATTINEN ORIENTAATIO

Lapsi oppii matemaattisia taitoja huomaamattaan päivittäisissä arkisissa tilanteissa ja leikissä laskemalla esim. palikoiden määrää tai montako lasta on paikalla. Matemaattisen harjoittelun avulla on tarkoitus herättää, säilyttää ja kehittää lapsissa kiinnostusta matemaattiseen ajatteluun. Lapsen ympäristö luodaan sellaiseksi, että se antaa tilaa lapsen uteliaisuudelle, mahdollisuudet valita häntä kiinnostavia välineitä ja materiaalia, hankkia kokemuksia, kehittää taitoja ja tietoja sekä lapsen omaa ainutlaatuista luovuutta. Matemaattisten valmiuksien omaksumisen apuna käytämme lapsen omaa kiinnostusta ja motivaatiota, joita herätetään liikunnan, metsäretkien, leikin ja erilaisen itseilmaisun avulla.

Sisällöt ja toimintatavat

- Ympäristön havainnoiminen ja tutkiminen. Matemaattisten käsitteiden opettelu luonnonmateriaaleja apuna käyttäen: samanlainen – erilainen, vastakohtat, ominaisuuksien laadun havaitseminen, vertailu, luokittelu, lajittelu, järjestys jonkin ominaisuuden mukaan, lukujen vertailu, lukujen järjestäminen, lukujen sarjoittaminen
- Avaruudellinen hahmottaminen ja geometria: oman kehon hahmottaminen, tilan hahmottaminen, muodot, tyhjä- täynnä, sijainti, suunnat, etäisyydet, määrät, geometriset muodot
- Ajan käsittäminen ja sen mittaaminen: käsitteet tänään, aamulla, eilen
- Lukukäsitteiden muodostaminen ja peruslaskutaidot: lukujen luetteleminen, lukumäärien laskeminen esineistä, numerokäsite, konkreettiset yhteen- ja vähennyslasku

- Ongelmaratkaisu: tutkiminen, valintojen tekeminen, omakohtainen tehtäväratkaisu, syy- ja seuraussuhteet, uusien ratkaisujen keksiminen peleissä ja leikeissä, omaperäisten ja luovien ratkaisujen käyttö.

3.2.2.2 KIELELLINEN ORIENTAATIO

Äidinkieli on ihmisen kaiken ajattelun ja toiminnan keskeisin väline. Varhaislapsuuden merkitys äidinkielen kehitykselle on korvaamaton. Kieli on ajattelun ja kommunikoinnin väline, jolla on tärkeä merkitys ihmissuhde- ja yhteistyötaitojen kehittämisessä sekä positiivisen minäkuvan vahvistumisessa.

Hyvällä ja virikkeellisellä toimintaympäristöllä on puhe- ja kommunikaatiotaitojen harjoittelussa tärkeä tehtävä. Esimerkiksi metsä ympäristönä tarjoaa elämyksellisen ja rauhallisen hetken tutustua satujen ja seikkailujen maailmaan. Metsäretkien tuoma motoriikan paraneminen tukee samalla myös lapsen puheen- ja kielenkehitystä. Turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri, jossa toimii luonteva vuorovaikutus, rohkaisee lasta kehittämään kieltään ja kommunikaatiotaitojaan sekä ryhmä- että yksilötilanteissa. Tavoitteina ovat herättää lapselle halu, rohkeus ja taito ilmaista itseään, tunteitaan ja ajatuksiaan sekä olla vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa sekä innostaa lasta kuuntelemaan satuja, kertomuksia, runoja, lauluja sekä tuottamaan niitä myös itse.

Sisällöt ja toimintatavat

- Runot, lorut, sadut
- Draama ja eläytyminen
- Tutustuminen kirjoihin, kuunteleminen, keskittyminen, luetun kertomuksen toistaminen
- Kirjoittamisen ja lukemisen alkeet: muotojen piirtäminen, oman nimen kirjoittaminen, nimien tunnistaminen, kirjainten tunnistaminen, mallin mukaan kirjoittaminen
- Oma kuvaileva kielenkäyttö: kerronta, omat jutut ja sadut, sepittäminen, sanaleikit, riimiparit, sana- ja käsitevaraston laajentaminen
- Vuorovaikutustilanteet: oman puheen tuottaminen, keskusteleminen, lorutukset, rytmitykset ja taputukset, puhekieli, murteet
- Lukemaan oppiminen: aakkoset, äänne-, tavu- ja sanaleikit ja lauseharjoitukset

3.2.2.3 LUONNOTIETEELLINEN ORIENTAATIO

Luonto ja ympäristö tarjoavat luonnostaan uteliaalle ja tiedonhaluiselle lapselle ehtymättömän aarrearkun, runsaasti elämyksiä ja kokemuksia. Samoin kuin luonto hoitaa kasvinsa ja eläimensä, samoin se auttaa myös lasta kasvamaan ja kehittymään. Oppiessaan tuntemaan asuinympäristöään, lapsi juurtuu siihen kuin kasvi multa. Lapsi oppii liikkumaan luonnossa, arvostamaan ja kunnioittamaan sitä, nauttimaan luonnon kauneudesta ja toimimaan vastuullisesti luontoa suojellen.

Ympäristö- ja luonto-oppimisen tulisikin olla päiväkodissa luonnollinen asia, olennainen osa viihtymistä ja päivittäistä toimintaa.

Havaintojen tekemiseen ja ympäristöä tutkittaessa tarvitaan kaikkia aisteja. Täytyy nähdä, kuulla, haistaa, maistaa ja tuntea. Monipuolisten, toiminnallisten sekä virikkeellisten työtapojen avulla lapsi oppii oppimisen ja tutkimisen taitoja.

Sisällöt ja toimintatavat

- Asioiden ja ilmiöiden tarkkaileminen, erottelemine ja yhdistäminen sekä johtopäätösten tekeminen leikin, tutkimisen ja luontoon tehtävien retkien avulla
- Luonnon havaitseminen, hahmottaminen ja tutkiminen luonto- ja liikuntaleikkien sekä luontokirjojen avulla
- Tutkitaan luonnosta saatavia hyödykkeitä
- Viikonpäivien, kuukausien, vuodenaikojen sekä sääilmiöiden havainnointia esimerkiksi seurantalomakkeiden tai kummipuu-vierailujen avulla
- Ihminen ja elinympäristö, omaan lähiympäristöön ja kotiseutuun tutustuminen
- Eloton ja elollinen luonto, luonnonvarainen ja rakennettu ympäristö
- Suomalaiseen luontoon ja eläimiin tutustuminen
- Viheristutukset ja niiden hoitaminen päiväkodin pihalla ja sisätiloissa

3.2.2.4 HISTORIAL LIS-YHTEISKUNNALLINEN ORIENTAATIO

Historiallis-yhteiskunnallisen kasvatuksen lähtökohtana on tutustuttaa lapsi nykyisyyteen ja menneisyyteen sekä saada lapsi ymmärtämään, miten ne muodostavat yhtenäisen aikajanan. Ilman historiaa ei voi olla nykyisyyttä eikä tulevaisuutta.

Lasten kanssa vertaillaan nyky-yhteiskunnan, Suomalaisen yhteiskunnan, turkulaisten tai lapselle läheisen oman suvun tapoja ja perinteitä menneisiin niitä kertovien esineiden, tarinoiden ja kuvien avulla. Käymme tutustumassa myös kotiseutumme historiallis-kulttuurisiin kohteisiin ja nähtävyyksiin. Oman vivahteensa tuovat vierailut Lehmusvalkaman palvelutalossa, Kuralan kylämässä, Käsityöläismuseossa, Wäinö Aaltosen museossa, Biologisessa museossa, teattereissa ja konserteissa sekä lasten isovanhempien vierailut ja kertomukset omasta lapsuudesta ja nuoruudesta. Perinteiset toriretket ja sadonkorjuujuhlat syksyisin opettavat lapsia torikulttuurista.

Vuoden kiertoon liittyvien juhla- ja merkkipäivien vietossa tuomme lapsille esiin juhlaan liittyviä perinteitä ja tapoja, jotta lapset oppivat kunnioittamaan ja vaalimaan niitä.

3.2.2.5 ESTEETTINEN ORIENTAATIO

Tuntemalla, luomalla, kuvittelemalla ja havaitsemalla lapsi saa esteettisiä kokemuksia. Näiden kokemusten pohjalta lapsi rakentaa omia näkemyksiään, arvostuksiaan ja asenteitaan.

Taiteen tuottaminen ja erilaiset taide-elämykset herkistävät lasta vastaanottamaan ja havaitsemaan kauneutta, harmoniaa, melodiaa, rytmiä, tyyliä, jännitystä ja iloa sekä niiden vastakohtia.

Luonnossa liikkumalla ja aistimalla lapsi oppii nauttimaan luonnon kauneudesta ja ainutkertaisuudesta sekä toimimaan vastuullisesti luontoa suojellen. Lapselle luodaan halu suojella sitä, mikä on kaunista ja arvokasta.

Lapsen esteettinen kuva omasta itsestään eheänä ihmisenä muokkautuu pohittamalla ihmisten erilaisuutta ja yhtäläisyyttä sekä samaistumisen kautta.

Itse haettujen luonnonmateriaalien hyödyntäminen päiväkodin askarteluissa, tukee lapsen kekseliäisyyttä sekä vähentää materialismia.

3.2.2.6 EETTINEN ORIENTAATIO

Eettinen kasvatus on tärkeä osa lapsen emotionaalista ja sosiaalista kasvua. Eettisen kasvatuksen perustana on lapsen oma toiminta ja itsensä hyväksyminen. Lapsi oppii vähitellen ymmärtämään oman toimintansa merkityksen muille ihmisille ja ympäristölle sekä ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan. Itseluottamus ja itsensä arvostaminen luo pohjan toisten arvostamiselle ja kunnioittamiselle. Halu ja kyky asettua toisen asemaan on tärkeää suvaitsevaisuuteen kasvamisessa. Aikuisen avoin ja arvostava suhtautuminen muihin ihmisiin auttaa lasta ymmärtämään ja hyväksymään erilaisuutta.

Sisällöt

- Arjen eri tilanteissa ja lasten kokemuksista nostetaan esiin eettisiä kysymyksiä ja niistä keskustellaan yhdessä lasten kanssa
- Leikeissä ja peleissä harjoitellaan eettisten periaatteiden mukaan toimimista
- Lapsi harjoittelee ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Hän opettelee oikean ja väärän, hyvän ja pahan erottamista, anteeksipyytämisen ja -antamisen merkitystä
- Lapsi alkaa hahmottaa asioiden syitä ja seurauksia
- Opetetaan lasta ympäristövastuulliseksi esimerkiksi kierrättämisen avulla
- Opetellaan yhdessä aikuisen kanssa metsän ja luonnon kunnioittamisen periaatteet

3.2.2.7 USKONNOLLIS-KATSOMUKSELLINEN ORIENTAATIO

Päivähoidossa lapsia ei ohjata mihinkään uskonnolliseen vakaumukseen, vaan jokaisen perheen henkilökohtaista vakaumusta kunnioitetaan. Lapselle annetaan mahdollisuus oppia tuntemaan ja arvostamaan valtaväestön uskonnollista kristillistä näkemystä ja kulttuuriperintöä sekä tutustua kirkollisten juhlapyhien sanomaan ja niiden viettoon. Eri uskontokuntiin kuuluvien perheiden

lapsilla on mahdollisuus olla osallistumatta näihin tapahtumiin. Lapsia lähellä olevien eri uskontojen ja katsomusten tapoihin ja perinteisiin tutustutaan lapsiryhmässä.

Kristillinen uskonnollis-katsomuksellinen orientaatioalue järjestetään yhteistyössä Katariinan seurakunnan kanssa. Lapsilla on mahdollisuus kirkossa käymiseen ja kirkkoon tutustumiseen. Lapsille tulee tutuksi perheiden kristilliset juhlat: kaste, häät ja hautajaiset. Keväisin lapsille järjestetään metsäkirkko päiväkodin lähimetsässä. Uskonnollista kasvatusta tukevat hengelliset lastenlaulut. Lapsille opetetaan kiittämisen, anteeksi pyytämisen ja antamisen tärkeys.

Lapsen ympäristön tapahtumat kotona tai päivähoidossa voivat herättää lapsen uteliaisuuden ja antaa aiheita spontaaneille uskonnollisille kysymyksille ja keskusteluille. Tällaisia ovat esim. syntymiseen ja kuolemiseen liittyvät pohdinnat.

Tavoitteena on lapsen myönteisen minäkuvan ja turvallisuudentunteen tukeminen perheen uskonnollinen näkemys huomioiden. Samalla lasta ohjataan avoimeen ja kunnioittavaan suhtautumiseen eri kulttuureita ja uskontoja kohtaan. Uskontoon liittyvät asiat käsitellään lapsen ikätaso huomioiden.

3.2.2.8 MEDIAKASVATUKSELLINEN ORIENTAATIO

Päivähoidossa mediakasvatuksessa huomioidaan lapsen ikätaso. Jo pienimmille lapsille kootaan dokumentoimalla omaa kasvunkansiota, joka seuraa mukana koko päivähoidon ajan. Vähitellen aletaan pohtia faktan ja fiktion eroa esim. satujen, teatteriesitysten ja sadutuksen kautta. Lapsille annetaan mahdollisuus tehdä omia esityksiä ja myös tutut aikuiset valmistavat esityksiä lapsille.

5-6 –vuotiaiden lasten kanssa keskustellaan jo mediaan liittyvistä teknologisista välineistä ja niiden käyttötarkoituksista. Lapset saavat mahdollisuuksia kokeilla erilaisia välineitä, esim. internetin käyttöä tai valokuvien ottamista kameralla. Samaan aikaan kuitenkin lapsen leikkiä ja oman mielikuvituksen käyttämistä painotetaan ja tuetaan.

Lapsia ohjataan tiedostamaan, mitkä asiat mediassa ovat lapsille sopivia. Lasten kanssa keskustellaan esim. pelien ja ohjelmien ikärajoista. Lapsia ohjataan toimimaan tilanteissa, joissa he kohtaavat heille sopimatonta materiaalia.

3.2.3 TOIMINTAKULTTUURI

Päiväkodin toimintamenetelmänä käytämme projekti- tai teematyöskentelyä. Menetelmän peruspiirteitä ovat elämänläheisyys, eheys, omatoimisuus ja yhteistoiminnallisuus.

Toimintavuoteen sisältyy 1 – 3 projektia tai teemaa. Projekti- tai teema-aiheita voivat olla esim. draamaprojekti, luonto ja ympäristö, eri kansallisuudet, sadut, perinteet ja kulttuuri.

Projektit tai teemat alkavat ja loppuvat sen mukaan, miten lapset ovat niistä kiinnostuneita. Syksyn projektien ja teemojen aiheet suunnitellaan keväällä ja kevään projektit ja teemat syksyllä. Niiden pohjana käytetään mahdollisimman pitkälle lasten esittämiä toivomuksia. Projektien ja teemojen sisällä järjestetään myös erilaisia tapahtumia, juhlia, näytelmiä ja näyttelyitä, joiden valmisteluun ja toteuttamiseen sekä lapset että aikuiset osallistuvat.

Projekti- ja teematyöskentelyssä korostuu yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteet. Yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteena on lasten työskenteleminen yhdessä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi, tiedon etsiminen ja hakeminen yhdessä aikuisen ja kavereiden kanssa, vuorovaikutustaitojen harjoittelu, vastuun ottaminen omasta ja kaverin tekemisestä sekä oman toiminnan arviointi.

Työkasvatus on osa päiväkodin toimintaa. Sen avulla opetellaan vastuuntuntoa, yhteisvastuuta ja yhteisöllisyyttä. Lapset oppivat huolehtimaan sekä omista että yhteisistä velvoitteistaan, tehtävistään ja tavaroistaan. Työkasvatuksen tavoitteena on lapsen itsenäisyyden, aktiivisuuden, omatoimisuuden ja työskentelytottumusten harjaannuttaminen sekä työn arvostaminen ja erilaisiin ammatteihin tutustuminen. Toteuttamistapana voi olla esim. apulaisena toimiminen tai yhteiset pihatalkoot.

3.3 VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖ / TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Lapselle luodaan myönteinen, luova, kannustava, virikkeellinen ja innostava kasvatus- ja toimintaympäristö, joka tukee monipuolisesti lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä antaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen.

Lapsiryhmät ovat pieniä ja koostuvat saman ikäisistä lapsista. Näin pystymme vastaamaan jokaisen lapsen tarpeisiin. Lisäksi toimintaa jaetaan niin paljon kuin mahdollista pienryhmiin, jolloin annamme lapselle mahdollisuuden rauhalliseen ja mahdollisimman lapsilähtöiseen toimintaan.

Lapsiryhmien fyysiset rajat ovat joustavat eli lapset pääsevät leikkimään myös muiden lapsiryhmien tiloihin. Koko talon aikuisten ja tilojen tuttuus lapsille luo turvallisuudentunnetta. Joustava ja monipuolinen tilankäyttö kannustaa lasta leikkimään, kokeilemaan, tutkimaan, liikkumaan ja ilmaisemaan itseään.

3.4 KASVATTAJAYHTEISÖN TOIMINTAPERIAATTEET

Lapsella on oikeus

- turvattuun kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen
- ympäristöön, jossa voi leikkiä ja toimia monipuolisesti
- turvallisiin ihmissuhteisiin
- tulla ymmärretyksi ja kuulluksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti
- saada tarvitsemaansa erityistä tukea
- omaan kulttuuriinsa ja äidinkieleensä

Päiväkodin hoito- ja kasvatushenkilökunta kunnioittaa jokaisen kodin kasvatuseriaatteita ja ne otetaan huomioon päiväkodin varhaiskasvatuksessa.

4 LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA JA SEN ARVIOINTI

Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa. Henkilökohtaisen suunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten ja toiveiden huomioiminen toimintaa järjestettäessä.

Suunnitelmassa huomioidaan lapsen sen hetkiset kokemukset, tarpeet, mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja tuen ja ohjauksen tarpeet sekä tulevaisuuden näkymät. Lapsen kehitystä ja minä-kuvaa pyritään tukemaan ja vahvistamaan positiivisin keinoin. Huolenaiheista ja mahdollisista ongelmista keskustellaan vanhempien kanssa ja niihin pyritään löytämään konkreettisia ratkaisuja. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa yhteisistä toimintatavoista.

Henkilöstö arvioi, seuraa tavoitteiden toteutumista ja kehittää suunnitelmaa toimintavuoden aikana sekä keskenään että yhdessä vanhempien kanssa.

5 ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVIEN LASTEN VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMINEN PEPPIINASSA

Päiväkodissa tapahtuva hoito, kasvatus ja opetus suunnitellaan yhteistyössä lasten vanhempien kanssa. Jos lapsella ilmenee jollain kehityksen osa-alueella ongelmia, niistä pyritään keskustelemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lapsen vanhempien kanssa.

Uuden toimintavuoden alkaessa lapsiryhmän aikuiset laativat ryhmästään alkukartoituksen, josta ilmenevät ryhmän erityispiirteet sekä mahdolliset huolenaiheet. Alkukartoituslomake toimitetaan erityislastentarhanopettajalle, joka tekee syksyn aikana lapsiryhmissä alkukartoituksen tarkkaillen ryhmän lapsia. Mahdolliset huolenaiheet kirjataan, elto konsultoi ryhmän aikuisia sekä sopii mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

Jos lapsen katsotaan tarvitsevan toimintavuoden aikana tehostettua tai erityistä tukea, kutsutaan erityislastentarhanopettaja päiväkotiin tai häneltä pyydetään konsultaatiota tai perhe opastetaan alan asiantuntijan luo. Lasta päiväkodissa hoitavan ryhmän aikuiset kirjoittavat kuvauksen lapsesta päivähoidossa ja tämän kuvauksen vanhemmat voivat toimittaa lausunnon antavalle asiantuntijalle.

Asiantuntijan tekemän diagnoosin pohjalta lapselle tehdään yhdessä vanhempien kanssa kuntoutussuunnitelma, jossa sovitaan kuntouttamisen tavoitteet, keinot ja menetelmät.

Kuntoutussuunnitelmaa arvioidaan tietyin aikavälein. Vanhempien, päiväkodin kasvatushenkilöiden ja asiantuntijan yhteisestä päätöksestä lapsen tehostettu tai erityinen tuki voidaan lopettaa, jos suunnitellut tavoitteet on saavutettu. Tarkistus tapahtuu vähintään kerran toimintavuoden aikana.

Tavoitteenamme on auttaa lasta mahdollisimman pian ongelman toteamisen jälkeen. Näin hän saa sopivan tuen ja ongelma ei kasva suuremmaksi. Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevan lapsen kanssa toimiessa oikeat ja juuri hänelle suunnitellut kuntouttavat toimintamuodot ovat erittäin tärkeitä. Lisäksi lapsen vanhempien sekä päiväkodissa työskentelevien aikuisten välinen keskustelu tulee olla tiivistä.

On tärkeää, että lapsen vanhemmat sitoutuvat omalta osaltaan kuntouttamiseen, sillä ilman vanhempien myötämielistä suhtautumista asiaan henkilökunta yksin ei voi auttaa lasta. Vanhempien ja päiväkodin yhteistyö tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen asioissa perustuu molemminpuoliseen luottamukseen. Lapseen liittyvistä asioista keskustellaan aina ensin vanhempien kanssa.

6 MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN JA MONIKULTTUURISTEN LASTEN VARHAISKASVATUKSEN JÄRJESTÄMINEN PEPPINASSA

Monikulttuuriset lapset integroituvat päiväkotimme lapsiryhmiin. Rohkaisemme lasta ilmaisemaan itseään, tunteitaan ja ajatuksiaan sekä olemaan ylpeä omasta kielestään ja kulttuuristaan. Luomme lapselle mahdollisuuden oppia suomen kieltä vuorovaikutuksessa suomenkielisten lasten ja aikuisten kanssa sekä luonnollisissa viestintätilanteissa että ohjattuna oppimisena. Suomen kieli nivoutuu kaikkiin varhaiskasvatuksen orientaatioihin ja tavoitteena on mahdollisimman hyvä suomen kielen taito, jotta lapsi selviytyy päiväkodissa ja häntä ympäröivässä yhteiskunnassa. Annamme lapselle mahdollisuuden tutustua suomalaiseen kulttuuriin, perinteeseen ja tapoihin huomioimalla hänen oman vakaumuksensa. Hälvennämme ennakkoluuloja ja opetamme ymmärtämään erilaisuutta tutustuttamalla ryhmän muut lapset monikulttuuriseen lapseen sekä hänen kieleensä, tapoihinsa ja kulttuuriinsa.

Yhteistyö vanhempien kanssa perustuu avoimuuteen ja vastavuoroisuuteen. Maahanmuuttajataustaisten perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä otamme huomioon erityisesti perheiden kieli- ja kulttuuritaustat. Tehtävänäme on

auttaa perhettä tuntemaan päivähoiton tavoitteita, menetelmiä ja sisältöjä sekä tarvittaessa suomalaisia kasvatustapoja ja tavoitteita. Tavoitteena on vahvistaa vanhemmuutta ja kykyä toimia suomalaisessa yhteiskunnassa lapsen parhaaksi. Jotta vanhemmat voivat tehdä lapsiaan koskevia valintoja, vanhemmilla tulee olla riittävästi tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta.

7 LAPSEN JA PERHEEN OSALLISUUS, KASVATUSKUMPPANUUS

7.1 PERHEEN OSALLISUUS JA KASVATUSKUMPPANUUS

Lapsen vanhemmat ja henkilöstö sitoutuvat toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Onnistuneen yhteistyön edellytyksenä on molemminpuolinen luottamus, tasavertaisuus ja kunnioitus myös ongelmatilanteissa. Vanhemmilla on lapsestaan ensisijainen kasvatustuu ja oman lapsensa tuntemus, kun taas henkilöstöllä ammatillinen tietous ja osaaminen.

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on havaita mahdollisimman varhain lapsen kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella mahdollinen tuen tarve sekä luoda toimintasuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa lapsen tukemiseksi.

Yhteistyö perheen kanssa alkaa jo ennen varsinaisen päivähoiton alkamista. Vanhempien kanssa käydään alkukeskustelu, jolloin keskustellaan arvoista, näkemyksistä ja vastuista sekä saadaan tietoa lapsesta ja perheestä. Päiväkodin hoito- ja kasvatushenkilöstö laatii yhdessä jokaisen vanhemman kanssa lapselle varhaiskasvatussuunnitelman. Kasvatuskeskustelu käydään jokaisen perheen kanssa syksyllä ja yleensä myös keväällä. Jokaiselle perheelle tarjotaan mahdollisuus tulla keskustelemaan lapsen asioista aina, kun kokee keskustelulle tarvetta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tarkennetaan vuosittain sekä aina tarpeen vaatiessa. Esiopetusikäisille lapsille laaditaan syksyllä yhdessä vanhempien kanssa lapsikohtainen kasvun- ja oppimisen seurantalomake, joka käydään läpi uudestaan keväällä vanhempien ja kasvatushenkilöstön kesken.

Tarvittaessa olemme vanhempien suostumuksella yhteydessä eri alan asiantuntijoihin kuten esim. puheterapeuttiin, kiertävään erityislastentarhanopettajaan, lastenneuvolan psykologiin, kasvatus- ja perheneuvolaan ja lasten ja nuorten poliklinikalle.

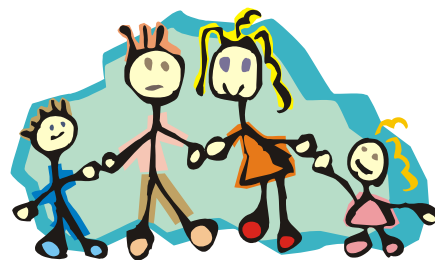
Henkilökunta viestittää tarvittaessa päivittäin vanhemmille lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä asioista. Vanhempainiltoja tai kahdenkeskisiä keskusteluja järjestetään toimintavuoden aikana.

Vanhemmilla on mahdollisuus keskustella ja pitää yhteyttä myös muiden vanhempien kanssa vanhempainilloissa, juhlissa ja vanhempaintoimikunnan järjestämissä tilaisuuksissa ja tapahtumissa.

7.2 LAPSEN OSALLISUUS

Lapset otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon ikätaso huomioiden. Vastuuta ja mahdollisuutta päätöksentekoon lisätään lapsen kasvaessa. Lasten kanssa keskustellaan paljon ja kuunnellaan heidän toiveitaan ja näkemyksiään, joita toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Lapsille tehtyjen haastattelujen avulla saamme hyvän näkemyksen lasten toiveista ja näkemyksistä.

Lapsilla on oikeus ilmaista omia mielipiteitään ja heitä rohkaistaan tuomaan omia ajatuksiaan esille. Hoito- ja kasvatushenkilökunta ohjaa ja tukee lapsia luomaan myönteistä ilmapiiriä, jossa arkakin lapsi uskaltaa olla osallinen.

8 ALUEELLINEN PEDAGOGINEN YHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSEN, ESIOPETUKSEN JA PERUSOPETUKSEN VÄLILLÄ

Lapsiryhmän aikuiset muodostavat yhdessä työtiimin, joka kokoontuu vähintään kerran kuukaudessa suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaansa lapsiryhmässä sekä keskustelemaan lapsia koskevista asioista.

Koko talon aikuiset toimivat keskenään yhteistyössä auttaen ja tukien toistensa toimintaa. Lapsen siirtyessä toiseen lapsiryhmään henkilökunta keskustelee lapsen hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyvistä asioista, jolloin saadaan siirto mahdollisimman pehmeäksi.

Syksyllä, uuden toimintavuoden alkaessa, koko talon aikuiset keskustelevat yhdessä pedagogisista linjauksista ja työhön liittyvistä käytännön järjestelyistä esim. pihäsäännöistä, ulkoiluvuoroista ym. Samalla tehdään koko talon yhteinen tiimisopimus sekä jokaisen työtiimin oma tiimisopimus.

Koko päiväkodin henkilökunta kokoontuu kaksi kertaa viikossa koko talon palaveriin. Toisessa palaverissa keskustellaan lyhyen aikavälin suunnitelmista, tapahtumista, toiminnasta ja käytännöistä sekä käsitellään ajankohtaista informaatiota. Toisessa palaverissa keskustellaan pedagogisista asioista.

Pitkän aikavälin suunnitelmat tehdään syksyllä ja keväällä. Työn kehittäminen ja toiminnan arviointi tehdään keväällä.

Jokainen tiimi suunnittelee uutta toimintavuotta elo-lokakuun aikana omassa ryhmässään, toisten huolehtiessa ryhmän lapsista. Ryhmäkohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat päivitetään toimintavuoden aikana.

Esiopetuksen alkaessa henkilökunta huolehtii lapsen henkilökohtaisten suunnitelmien ja tavoitteiden siirtymisestä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen välisellä yhteistyöllä taataan johdonmukaisesti etenevä kasvatuksellinen ja opetuksellinen kokonaisuus. Esiopetusvuoden aikana kiertävä erityislastentarhanopettaja vierailee päiväkodissa sekä arvioi lasten koulukypsyyttä syksyllä KPT -testin (kontrolloitu piirrostarkkailu) avulla ja keväällä mahdollisen koulukypsyydestin avulla.

Yhteistyö Pääskyvuoren alueen muun päivähoiton kanssa on lähinnä tiedonvaihtoa (vasu- ja eo-palaverit) ja mahdollisten pienten tapahtumien järjestämistä.

Suurin osa Päiväkoti Peppiinan lapsista siirtyy esiopetusvuotensa jälkeen Pääskyvuoren kouluun, jonka kanssa teemme yhteistyötä, mm. seuraamalla koulun järjestämien juhlien kenraaliharjoituksia ja sopimalla juhlien ja liikuntahetkien järjestämisestä koulun salissa tai kentällä. Päiväkodin esiopettaja sekä koulun ensimmäisten luokkien luokanopettajat kokoontuvat keväällä keskustelemaan tulevien ensiluokkalaisten koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Keväällä on esiopettajalla mahdollisuus keskustella tarvittaessa koulupsykologin kanssa, mikäli jonkun lapsen koulunaloitusta olisi syytä lykätä tai harkita alkuluokkaa.

9 PEPIINAN TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Turvallisuussuunnitelman tehtävänä on edistää lapsen turvallisuutta ja hyvinvointia sekä suojata henkilöstön työturvallisuutta. Turvallisuus on jokaisen lapsen ja aikuisen perustarve, oikeus ja oppimisen edellytys.

9.1 SUUNNITELMA KIUSAAMISEN EHKÄISEMISEKSI

Lapsen kiusaamista voidaan ennaltaehkäistä vahvistamalla lapsen itsetuntoa ja itsetuntemusta sekä tukemalla ryhmän ja yksilön positiivista toivottua käyttäytymistä. Lasten kanssa keskustellaan kiusaamistilanteista ja niiden ratkaisemisesta sekä tarvittaessa tehdään erilaisia harjoituksia aikuisen ohjauksella. Toimintakauden alussa käydään läpi päiväkodin ja ryhmän säännöt, joiden luomiseen myös lapset saavat osallistua. Jokaisen aikuisen velvollisuus on puuttua kiusaamiseen välittömästi ja pyrkiä löytämään tilanteelle ratkaisu.

Kiusaamistilanteissa lasten kanssa keskustellaan yhdessä tai jokaisen kanssa erikseen ja sovitaan, miten jatketaan eteenpäin. Kiusaamistilanteista keskustellaan kiusatun ja kiusaavan lapsen vanhempien kanssa ja sovitaan mahdollisista yhteisistä ratkaisumalleista. Tilanteen vakavuudesta riippuen sekä pitkään jatkuneissa kiusaamistilanteissa on joskus syytä vanhempien suostu-

muksella ottaa yhteys erityisneuvolaan tai kasvatus- ja perheneuvolaan. Yhteistyössä näiden tahojen kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä ja seurannasta.

9.2 TURVALLISUUSSÄÄNNÖT JA TURVALLISUUTEEN OHJAAMINEN

Turvallisuussäännöillä taataan viihtyisä ja turvallinen toimintaympäristö niin lapsille kuin aikuisille. Sääntöjä noudattamalla jokaiselle lapselle luodaan henkilökohtainen toiminta- ja leikkirauha. Sovittuja sääntöjä noudattamalla lapsi oppii toimimaan vastuullisesti itseään, muita ja ympäristöään kohtaan sekä huomioimaan toiset. Turvallisuussäännöt laaditaan uuden toimintavuoden alkaessa syksyllä yhdessä lasten kanssa ottaen huomioon lasten ikä- ja kehitystaso. Säännöissä käsitellään mm. kiusaamista ja siitä kertomista, turvallista liikkumista rakennuksessa ja piha-alueella, turvallisia työskentelytapoja, välineitä ja materiaaleja. Lasten kanssa käsitellään ja harjoitellaan paloturvallisuutta ja liikenneturvallisuutta sekä opitaan tunnistamaan ja varoittamaan niihin liittyvistä vaaroista.

Lapsen fyysistä koskemattomuutta käsitellään mm. Stakesin lapsen turvataitokasvatuksen oppimateriaalin avulla. Lapsi oppii suojelemaan itseään ja pitämään huolta omasta turvallisuudestaan sekä saa toimintavalmiuksia hämmäntäviä ja uhkaavia tilanteita varten.

Miten puhua lapsen kanssa lasta hämmäntävästä asiasta:

- Etsi hiljainen kahdenkeskinen tilanne
- Asetu lapsen tasolle ja osoita hyväksymistä eleillä, ilmeillä ja sanoilla
- Pysy rauhallisena ja vastaanottavana
- Anna lapselle tunnustusta rohkeudesta
- Rauhoita lasta ja vapauta vastuusta
- Anna lapselle oikeus tunteisiin
- Kysy lisää yksityiskohtia, mutta älä painosta lasta puhumaan
- Käytä samoja sanoja kuin lapsi
- Kerro, että muillekin on käynyt samoin
- Kerro, että se, mitä hänelle on tehty on väärin
- Usko lasta
- Sano, että teet parhaasi auttaaksesi lasta ja siksi et voi pitää asiaa vain omana tietonasi
- Mieti lapsen kanssa, kenen kanssa olisi hyvä seuraavaksi puhua
- Vahvista lapsen turvataitoja - miten hän voisi toimia, jos vastaavaa vielä tapahtuisi
- Kerratkaa turvaohjeet: 1) Sano EI, 2) Poistu, 3) Kerro turvalliselle aikuiselle

9.3 TOIMINTA ONGELMA- JA KRIISITILANTEISSA

Tulipalon tai jonkin muun hätätilanteen (esim. kaasuvuoto) sattuesssa kunkin ryhmän aikuiset huolehtivat oman ryhmän lapsista niin, että kaikki pääsevät turvallisesti pois rakennuksesta hätäuloskäytien kautta kokoontumisalueelle Käenkujan ja Palometsäntien risteyttävälle aitaamattomalle piha-alueelle. Ryhmän aikuiset huolehtivat mukaansa myös päiväkirjan, josta selviää paikalla olevat lapset sekä ryhmän puhelimen, jossa ovat vanhempien puhelinnume-

rot. Mahdollinen alkusammutus aloitetaan käsisammuttimella tai sammutuspeitteellä. Tehdään hätäilmoitus pelastuslaitokselle.

Kiinteistössä on sähköiset akkuvarmennetut palovaroittimet, yhteensä 12 kpl (salissa, toimintahuoneissa, lepohuoneissa, eteisissä, keittiössä, käytävällä, yläkerran toimistotiloissa ja kellarissa). Hätäuloskäyntejä on kuusi, ja ne on merkitty vanhan liikerakennuksen puolella heijastavilla hpt-kylteillä ja vanhan omakotitalon puolella akkuvarmennetuilla hpt-valoilla kaikissa kolmessa kerroksessa. Kiinteistössä on kolme keittiötä, joissa on sammutuspeitteet. Lisäksi kiinteistössä on neljä käsisammutinta; vanhan liikerakennuksen puolella käytävässä portaiden vieressä ja vanhan omakotitalon puolella 1. kerroksessa portaikon vieressä, yläkerrassa toimistotiloissa ja kellarissa.

Sammuttimien kunto tarkistetaan säännöllisesti ja palotarkastaja suorittaa kiinteistössä tarkastuksen vuosittain. Sähkölaitteissa on asianmukaiset käyttöohjeet ja niiden kunto tarkistetaan säännöllisesti. Lasten kanssa harjoitellaan hätäpoistumista rakennuksesta kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Henkilökunnalla on asianmukainen ensiapukoulutus. Sammuttimien ja peitteiden sijainti ja mahdollinen käyttö on henkilökunnan hallussa. Merkityt hätäuloskäynnit ovat henkilökunnan tiedossa. Hätäilmoitusohjeet sijaitsevat joka ryhmän ilmoitustaululla. Asianmukaisesti varusteltu ensiapukaappi ja ensiapulaukut sijaitsevat aikuisten WC:ssä. Henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lasten turvallisuudesta ja pelastamisesta hätätilanteissa. Mahdolliset onnettomuudet ja vaaratilanteet sekä vaaratekijät kirjataan ylös.

Lievän onnettomuus- tai tapaturmatilanteen sattuessa päiväkodin aikuiset antavat tarvittavaa ensiapua. Tämän jälkeen asiasta ilmoitetaan vanhemmille ja loukkaantunut toimitetaan tarvittaessa hoitoon tai tarkastettavaksi Varissuon terveysasemalle tai TYKS:iin taksilla. Vakavammissa onnettomuus- tai tapaturmatilanteissa paikalle hälytetään ambulanssi ja mahdollisesti myös poliisi sekä annetaan tarvittavaa ensiapua. Retkille lähtiessä lapsille puetaan ylle heijastavat turvaliivit ja mukaan otetaan aina ensiapulaukku, päiväkirja ja puhelin. Ennen retkeä vanhemmilta pyydetään kirjallinen lupa osallistua retkelle.

10 TOIMINNAN SEURANTA, ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä huomioimme kolme näkökulmaa: lapsen kehittymisen arvioinnin, aikuisen työn arvioinnin ja päiväkodin toiminnan arvioinnin.

10.1 LAPSEN KEHITTÄMISEN ARVIOINTI

Vanhempien kanssa käytyjen kasvatuskeskustelujen sekä lapsiryhmän aikuisten tekemien havaintojen pohjalta laaditaan jokaiselle lapselle kasvun ja kehityksen tavoitteet. Näitä tavoitteita arvioidaan vähintään vuosittain, tarpeen mukaan useamminkin. Jokaisella lapsella on oma kasvun kansio, jossa jokaisen lapsen oma kasvu, kehitys ja ajatukset näkyvät. Lapset arvioivat myös it-

se itseään ja omaa toimintaansa. Muina arvioinnin apuvälineinä käytämme tarpeen vaatiessa erilaisia testejä, kuten esim. esikoululaisten koulukypsyyss-testi ja KPT-testi (= kontrolloitu piirrostarkkailu).

10.2 AIKUISEN TYÖN ARVIOINTI

Aikuinen arvioi omaa työtään päivittäin eri tilanteissa sekä työtiimin kanssa käydyissä keskusteluissa. Henkilökunta arvioi itseään, työpanostaan ja työtiimiään laatukansion arviointilomakkeilla. Kerran vuodessa henkilökunnan kesken käydään kehittämiskeskustelua, jossa on myös mahdollista arvioida johtajan työskentelyä ja koko työympäristöä sekä tehdä vertaisarviointia työyhteisössä. Keskustelun tavoitteena on nostaa esiin mahdollisia koulutustarpeita sekä koko työyhteisön kehittämistarpeita.

Vanhemmat ja lapset voivat arvioida henkilökunnan työtä asiakaspalautekyselyjen avulla. Myös päivittäinen keskustelu vanhempien kanssa toimii pohjana työn arvioinnille.

Päiväkodin kasvatus- ja hoitohenkilöstö ylläpitää ja kehittää omaa ammattitaitoaan koulutuksilla, lukemalla kasvatukseen ja kehitykseen liittyvää ajankohtaista kirjallisuutta sekä seuraamalla ajassa tapahtuvia muutoksia ja ilmiöitä.

10.3 PÄIVÄKODIN TOIMINNAN ARVIOINTI

Päiväkodin linjaukset näkyvät varhaiskasvatussuunnitelmassa. Sen on tarkoitus olla elävä ja aikaansa seuraava, joten sen toimivuuden arviointi tapahtuu kerran vuodessa. Ryhmäkohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat arvioidaan keväisin.

Vanhempien ja lasten spontaanin ja päivittäisen palautteen sekä asiakastyytyväisyyskyselyjen avulla voimme arvioida työyhteisön ilmapiiriä, vuorovaikutusta ja johtamista.

Erialaisten projektien päätyttyä jokainen työtiimi antaa talon palaverissa palautteen ko. projektista. Projektiin liittyvät tapahtumat arvioidaan heti tapahtuman jälkeen.

